

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

МАТЕРІАЛИ І ТЕЗИ

Т. 1

**XI Міжнародної науково-практичної конференції
молодих учених та студентів
24-25 жовтня 2025 року, Одеса**

MUSIC AND CHOREOGRAPHY EDUCATION IN THE CONTEXT OF SOCIETY'S CULTURAL DEVELOPMENT

A collection of scientific works based on the materials of the XI International Scientific and Practical Conference of Young Scientists and Students, Odesa, 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези XI Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(24-25 жовтня 2025 р.)**

1 том

ОДЕСА 2025

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

**Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку
суспільства.** Матеріали і тези XI Міжнародної конференції молодих учених
та студентів (Одеса 24-25 жовтня 2025 р.). — Т.1. — Одеса: ПНПУ імені
К. Д. Ушинського, 2025. — 237 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського». Протокол № 6 від 27.11.2025 р.

Рецензенти:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор,
завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик
навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Білова Наталія Костянтинівна, кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри теоретичної, музично-інструментальної та вокальної
підготовки, Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції.

Технічний редактор Ірина ЛЕВИЦЬКА

6. Сюй Сінчжоу (2023). *Формування художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки*. (Дис. ... доктора філософії). Університет Ушинського, Одеса. Відновлено з <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/17368/1/Xu%20Xingzhou.pdf>.
7. Ткачова, Н., Варенко, Т. (2009). Аксіологічний підхід у професійній підготовці майбутніх учителів. *Наука і освіта*, 7, 212-215. Відновлено з <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/14274>.
8. *Філософський словник соціальних термінів*. (2005). Заг. ред. В. П. Андрущенко. Київ-Харків : «Корвін». 672 с.
9. Хоменко Л. (2019). *Формування мотивації до музично-викладацької діяльності студентів педагогічних коледжів*. (Дис. ... канд. пед. наук). Київ, НАПН України.
10. Щолокова О. (1993). *Художньо-естетичне виховання школярів засобами світової художньої культури*. Навчальний посібник. Київ: УДПУ.

Ірина ГРИНЧУК,

кандидат педагогічних наук, доцент,
Тернопільський національний
педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка

Марія ІЗДЕПСЬКА-НОВИЦЬКА,

Тернопільський музичний фаховий
коледж ім. Соломії Крушельницької

Ярина КРИХ,

здобувачка другого (магістерського)
рівня вищої освіти, Тернопільський
національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

УКЛАДАННЯ ВОКАЛЬНОГО І ХОРОВОГО РЕПЕРТУАРУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Сучасні освітні і культурно-політичні реалії ставлять завдання трактування ролі вокального і хорового репертуару як одного із важливих чинників формування цілісної творчої особистості студента-вокаліста, учасника ансамблевих та хорових колективів, що передбачає реалізацію комплексу особистісних та фахових компетентностей майбутнього вчителя і виконавця. Перед учасниками освітнього процесу постає проблема осмислення культурного і полікультурного мистецького контексту, відбору дидактично доцільного, художньо цінного музичного матеріалу, який знайомить із національною музичною культурою в контексті культури інших народів, різних епох, музичних стилів та жанрів [2], і саме в такому руслі, на нашу думку, полягає суть культурної самоідентифікації здобувачів освіти.

Як свідчить аналіз сучасної практики хорової діяльності, зокрема навчального та концертного репертуару студентських колективів Тернопілля, актуалізується звернення до такого важливого компонента української вокально-хорової спадщини як твори патріотичного спрямування, до пісень визвольних змагань як прикладу неперервності традиції історичної пісні.

Так, жанр стрілецької пісні виріс на ґрунті народної пісенної творчості, увібрав інтонації зразків хорової літератури М. Вербицького, І. Лаврівського, С. Воробкевича, В. Матюка, О. Нижанківського, інтонації «старогалицької елегії», яка «...поєднала риси українського фольклору (насамперед, карпатський мелос), інтонаційного словника галицького середовища, пристосованого до загальноєвропейської моди романтичної пісні того часу» [1, с. 343], стала основою для плекання традиції галицького солоспіву як прикладу збереження чистоти українського мелосу від негативного впливу тогочасних розважальних російських та циганських пісень, романсів. Ця пісенна традиція залишила слід у творчості наступних поколінь композиторів Західної України, зокрема, і сучасних.

Високий мистецький рівень стрілецької пісні обумовлений тим, що до лав української стрілецької армії вступали представники творчої інтелігенції: композитори, поети, науковці, свідченням чого є художній рівень поезій Л. Луціва, Ю. Назарака, В. Бобинського, О. Бабія, М. Голубця, Ю. Шкрумеляка, М. Кураха, музичний текст композиторів-піснярів М. Гайворонського, Р. Купчинського, Л. Лепкого, Я. Ярославенка та ін. Їх високохудожні твори втілювали гасло хорових гуртків, створених при осередках товариства «Просвіта»: «Пісню до серця, а серцем до Бога і Батьківщини».

Мелодії таких пісень як «Журавлі» («Видиш, брате мій»), «І снилося», «Гей, видно село» Л. Лепкого [1], «Човен хитається», «Зажурились галичанки», «Накрила нічка» Р. Купчинського, «Їхав стрілець на війноньку», «Ой впав стрілець», «Коли ви вмирали» М. Гайворонського, «Ой, у лузі червона калина» С. Чарнецького та ін., облетіли весь світ, часто трактуються народними. Так, остання із перелічених пісень у час повномасштабного вторгнення в Україну набула нового актуального значення, прозвучала у переспівах сучасних українських та зарубіжних виконавців.

Стрілецька пісня отримала приклади опрацювань, перекладів та аранжувань для різних типів хорів у творчості С. Людкевича, Д. Січинського, П. Козицького, В. Барвінського, М. Колесси, Є. Козака, Б. Кудрика, К. Стеценка, М. Леонтовича, Н. Нижанківського, З. Лиська, А. Рудницького, А. Кос-Анатольського та ін. Її інтонації творчо переосмислені у фортепіанній творчості В. Барвінського (зокрема, в циклі «Шість мініатюр на українські народні теми» використано тему маршу «Гей! Там на горі «Січ» іде»), Н. Нижанківського (згадаємо його фортепіанну Прелюдію і фугу на українську тему, варіації на українську тему, обробку солоспіву «Засумуй трембіто» на слова Р. Купчинського).

Коротко представимо зміст методичної розробки [4], присвяченої історії стрілецьких та повстанських пісень у контексті жанру історичної пісні, постатям авторів пісень та їх аранжувань, історії виконавських інтерпретацій. Крім власне матеріалу тексту пісень, у розробці подано музикознавчі розвідки щодо історії становлення жанру історичної пісні, аналізу його характерних рис тощо, список рекомендованої літератури (30 позицій), рецензії на концерти із першими від часу державної незалежності України презентаціями стрілецьких та повстанських пісень.

До методичної розробки включено приклади фахових аранжувань для хорових колективів, серед яких 5 стрілецьких і 10 повстанських пісень. Серед стрілецьких пісень: «Гей, там на горі Січ іде» в обробці Олексія Волинця; «Стрілецьким шляхом» (В'язанка), укладання Михайла Гайворонського; «Ой, у лузі червона калина» (В'язанка), упорядник Олег Цигилик; «Їхав стрілець на війноньку», музика Михайла Гайворонського, гармонізація Бориса Кудрика; «Зелений дубочку», обробка Андрія Гнатишина. Представлені «в'язанки», відповідно до назви, є розгорнутою формою і включають хорові обробки декількох пісень.

Серед зразків повстанських пісень до методичної розробки включені наступні: «Ой там далеко, на Волині» в обробці Олексія Волинця; «Подай, дівчино, руку на прощання» в обробці Романа Сов'яка; «Машерують вже повстанці» в аранжуванні Юрія Анткова; «Ми зродились із крові народу» та «О чарівні ночі майовії» в аранжуванні Юрія Анткова та ін.

Загалом, до початку ХХІ ст. в Україні було опубліковано близько 35 книжкових збірників повстанських пісень, на жаль, невеликими накладками і, за окремими винятками, невеликими обсягами, серед них: регенсбурзький «Співаник УПА», «Повстанські пісні в записах Михайла Іванюка». Значну пошукову діяльність щодо збору і впорядкування цього пласту української історичної пісні провели сучасні дослідники-фольклористи і культурологи, серед них: упорядники Ростислав Крамар («Повстанські коляди»), Василь Подуфалий (4 випуски «Повстанські пісні»), Петро Шимків («Лицарям волі»).

Одне з найповніших видань – «Пісні УПА» (Торонто, 1996 р., перевидано у Львові як 25-й том «Літопису Української Повстанської Армії», впорядкував Зеновій Лавришин. Власне з цієї праці музикознавець і диригент Юрій Антків у 2001 році відібрав 67 пісень, додав до них молитви «Отче наш», «Боже великий, єдиний» і Національний Гімн «Ще не вмерла Україна», окремі пісні січових стрільців, Української Галицької Армії, пісні 1920–1930-х рр., марші патріотичного характеру і аранжував їх для три- і чотириголосих шкільних хорів без супроводу [4].

Відбір художньо цінного патріотичного репертуару особливо важливий для початкової ланки вокально-хорової роботи. Проведений аналіз практики роботи у вокальних студіях (Я. Крих), свідчить, що сучасні викладачі у виборі репертуару для початківців опираються на численні збірки («Пісні для дітей», «Вокальні твори для дітей», «Народні пісні для дітей» та ін.), підбірки з творів

сучасних українських композиторів (Б. Фільц, І. Кириліної, А. Мігай, Н. Май, В. Полянського, Д. Пташинської, М. Ровенка, Н. Рубальської, І. Танчака та ін.), на інтернет-ресурси, у яких пропонуються ноти творів та їх фонограми. Особливий емоційний відгук в учасників студії, зокрема дітей із тимчасово переселених родин, викликають сучасні твори на патріотичну тематику, серед яких пісні В. Івасюка, «Україна» (Т. Петриненка), «Все буде добре» (з репертуару «Океану Ельзи»), «Україна – це ти» (Тіна Кароль), «Стефаніє» («Kalush Orchestra») та ін.

Підводячи узагальнення, можемо стверджувати, що завдання пошуку сучасного вокально-хорового репертуару є актуальним щодо його різноаспектного використання як виконавського, навчального, виховного матеріалу, як ідеї для організації нових форм патріотично-виховної роботи (відеоролики-презентації, відео-звернення до бійців ЗСУ, флешмоби як «єднання у пісні», фестивалі та конкурси пісні, прози, поезії під гаслом «Сила нескорених» та ін.) [5]. Наша практика засвідчує, що тематика вивчення різних етапів становлення жанрів української пісні, розвитку конкурсно-фестивального руху в Україні, творчості композиторів-піснярів, представників т.зв. «авторської пісні» [3] є цікавим пошуковим матеріалом для укладання магістрантами творчих проєктів, написання магістерських робіт та ін.

Наведене вище дозволяє стверджувати, що одним із ефективним шляхів оновлення сучасного вокального і хорового репертуару у практиці мистецьких освітніх закладів різного рівня акредитації є вдумливе вивчення пісенно-хорової спадщини окремих етапів розвитку національної музичної культури, вокально-хорової традиції, популяризація та поширення кращих її зразків, створення авторських аранжувань, які б поєднували питомі риси оригіналу із новітньою музичною стилістикою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гринчук І. Брати Лепкі та стрілецька пісня // Проблеми інтерпретації творчої спадщини Богдана Лепкого. Матеріали Міжнародної наукової конференції. Тернопіль, 2–3 листопада 2007 р. / За ред. М. Ткачука. Тернопіль: видавництво «Рада», 2004. С. 343–350.
2. Гринчук І.П. Український пісенний репертуар як чинник самоідентифікації та самореалізації / І.П. Гринчук // Мистецтво та освіта. 2024. № 3 (113). С. 51–56. DOI [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-3\(113\)-51-56](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-3(113)-51-56)
3. Левицький Ю. Феномен авторської пісні як мистецьке явище в Україні // Теорія та практика мистецької едукції у цивілізаційних викликах сьогодення: збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції / ред.-упор. З. Гнатів, Т. Медвідь. Дрогобич : ДДПУ ім. Івана Франка, 2024. С. 91–95.

4. Стрілецькі та повстанські пісні: історія створення та автори аранжування / Укл.: Іздепська-Новіцька М.І., рецензент Гринчук І.П. Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2018. 60 с.

5. Черевик М. Актуальні виклики до організації виховної роботи в загальноосвітній школі // Теорія та практика мистецької едукції у цивілізаційних викликах сьогодення: збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції / ред.-упор. З. Гнатів, Т. Медвідь. Дрогобич : ДДПУ ім. Івана Франка, 2024. С. 200–205.

Руслан ЗІНЕВИЧ,

викладач кафедри теоретичної, музично-інструментальної та вокальної підготовки, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МИТЕЦЬ І ЙОГО ДУХОВНА МІСІЯ

(на прикладі творчості Владислава Горая)

Проблема духовної місії митця в сучасній українській культурі набуває виняткової актуальності в умовах війни та кризових суспільних змін. У ХХІ столітті митець не може залишатися осторонь подій, що визначають долю нації, – він стає носієм моральної сили, голосом правди, духовним орієнтиром. Одним із таких митців був Владислав Горай – співак, для якого мистецтво стало формою служіння. Його творчість є прикладом правдивості в мистецтві, людяності в щоденності, етики, яка не залежить від суспільного контексту.

Мистецтво як духовна опора суспільства.

Мистецтво — це простір, у якому людина шукає сенс і рівновагу. В умовах війни воно виконує терапевтичну й об'єднавчу функції, сприяючи духовному виживанню нації. Як зазначав Євген Маланюк, «справжнє мистецтво є актом духовного очищення». Сучасний український митець, діючи в ситуації граничних викликів, змушений відповідати на запит суспільства не розвагою, а сенсом. Владислав Горай став прикладом митця, який сприймав сцену як простір моральної дії, а не публічного ефекту.

Ранні роки творчості.

Його життєвий і професійний шлях – це шлях любові до музики і до Батьківщини. Зростаючи в атмосфері поваги до української культури, Владислав змалку відчував: спів – це не ремесло, це форма духовного діалогу з народом. І саме ця позиція сформувала його як артиста. Його любов і вдячність до педагогів – зокрема Миколи Огренича в одеській консерваторії а також першого наставника у Вінниці Валентина Бородуліна – була щирою, живою. І ті, хто його вчив, були горді ним як особистістю, не менш, ніж як

ЗМІСТ

Kisiel M.	
Pielęgnowanie dziedzictwa narodowego sztuki muzycznej w Polsce w kontekście transmisji międzypokoleniowej.....	4
Реброва О.	
Навчання через дослідження у контексті мистецької освіти.....	8
Русяєва М., Федорець М.	
Аксіологічний підхід у підготовці майбутніх викладачів мистецьких шкіл до формування музичної культури учнів.....	12
Гринчук І., Іздебська-Новіцька М., Крих Я.	
Укладання вокального і хорового репертуару: сучасні виклики.....	16
Зіневич Р.	
Сучасний український митець і його духовна місія (на прикладі творчості Владислава Горая).....	20
Рябуха С.	
Музична режисура у педагогічній практиці оперної студії.....	24
Гринчук І., Яременюк О., Томин І.	
Укладання репертуарних списків: методичний аспект.....	27
Брила М.	
Еволюція чардашу в сучасній сценічній хореографії.....	30
Feng Shichao	
表達手段作為藝術形象概念寶庫的屬性：方法論層面.....	33
Коваль С.	
Вплив воєнного стану на сучасне хореографічне мистецтво.....	35
Барановська І., Барановський Ю.	
Інтеграція народного інструментарію в освітній процес: методичні інновації навчання гри на сопілці та кларнеті.....	38
Лю Чжигу	
Вокально-педагогічний саморозвиток майбутніх викладачів: у пошуках теоретико-методологічних засад.....	41
Юй Ціцзя, Горожанкіна О.	
Розвиток етюду у фортепіанному мистецтві Китаю.....	44
Брашован А.	
Українська патріотична пісня – жанрові ознаки та педагогічний потенціал.....	47
Федорець М., Ван Ілун	
Кобзарське пісенне мистецтво як чинник становлення національної культури України.....	56
Самохіна С.	
Символіка прелюдії і фуги до мажор Й.-С. Баха з першого тому ДТК: до	